כשבא [א] בדרך זו היא בטהורה כשבא בדרך זו היא בטמאה ת"ל טריפה מי שיש במינה טריפה [א]אוציא את הטמאה שאין במינה טריפה ולא אוציא את החיה שיש במינה טריפה ת"ל [ב]ואכל לא תאכלוהו מי שחלבה אסור ובשרה מותר [ב]יצא חיה שחלבה ובשרה מותר א"ל רב יעקב בר אבא לרבא אלא מעתה נבלת בהמה טהורה הוא דמטמאה נבלת בהמה טמאה לא מטמאה אמר ליה כמה סבי שבישתו בה סיפא אתאן לנבלת עוף טמא אמר רבי יוחנן לא טיהר רבי מאיר אלא בתמימין אבל בבעלי מומין לא ורבי אלעזר אמר אפילו בבעלי מומין איתמר נמי אמר רב ביבי אמר רבי אלעזר מטהר היה רבי מאיר בבעלי מומין ואפילו באווזין ותרנגולין בעי רבי ירמיה ערף עז מהו אווזין ותרנגולין טעמא מאי דמינא דעופות נינהו אבל עז לאו מינא דעגלה נינהו [ג] או דילמא מינא דבהמה הוא יתיב רב דימי וקאמר לה להא שמעתא אמר ליה אביי * [ד]מכלל דעגלה ערופה טהורה היא א"ל [ג]אין אמרי דבי רבי ינאי [ה]כפרה כתיב בה כקדשים מתיב רב נתן אבוה דרב הונא (בר נתן) [ו] [ו]ואכל לא תאכלוהו [ז] אין לי אלא חלב שאסור באכילה ומותר בהנאה חלב של שור הנסקל ועגלה ערופה מנין ת"ל [ח]כל חלב ואי ס"ד עגלה ערופה טהורה היא טהורה וחלבה טמא * היכא דערף מיערף לא איצטריכא ליה כי איצטריכא [ט]היכא דשחטה מישחט ותיהני ליה שחיטה לטהרה מידי נבלה לא צריכא שמתה מכלל דמחיים אסורה אין [י]אמר רבי ינאי גבול שמעתי ונסבין חברייא למימר [ה]ירידתה לנחל איתן היא אוסרתה:

הדרן עלך חטאת העוף

כל [ו]הזבחים שנתערבו בחטאות המתות או בשור הנסקל אפילו אחת בריבוא ימותו כולן [ז]נתערבו בשור שנעבדה בו עבירה או [ח]

רש"י

ה"ג **כשאתה בא בדרך זו היא בטהורה וכשאתה בא בדרך זו היא בטמאה.** הילכך מדינא לא נפקא ת"ל טריפה כו': **אלא מעתה כו'.** אמתני' פריך דקתני מה כשטהר מכלל נבילה בטמאה ולא בטהורה [ה]: **כמה סבי שבישתו בה.** תמיה אני על זקנים מרובין שכמותכם שנשתבשתם בה: **סיפא.** דקתני טיהר מכלל נבילה: **אתאן לנבלת עוף טמא.** שטיהרה הכתוב מלטמא בבית הבליעה: **לא טיהר רבי מאיר.** במליקת טריפה אלא בתמימים דשייכא בהו מליקה: **ואפי' באווזים.** דלאו בני מזבח הן וכלבד שיהו קדשים בפנים דהא טריפה נמי לא חזיא בתורין ובני יונה וטיהרה הואיל ומליקה הכשר קדשים בפנים היא: **ערף עז.** על החלל במקום עגלה ערופה: **מהו.** לר"מ מי אמרינן כי היכי דמטהר מליקת אווזין קדשים בפנים הואיל ומליקת שום עוף בפנים הוא ה"נ (א) עריפה הכשר טהרת עגלה היא מידי נבילה כדאמרי' לקמן: ה"ג **אבל עז לאו מינא דעגלה הוא.** שזו מין גסה וזו מין דקה: **אין לי.** שטהור מידי נבילה אלא חלב שאסור באכילה ומותר בהנאה כדכתיב (ויקרא ז) יעשה לכל מלאכה: **חלב שור הנסקל ועגלה ערופה.** שאסור בהנאה מנין שטהור: **ת"ל כל חלב.** דסמיך [ו] ליה כי כל אוכל חלב ואי ס"ד עגלה ערופה טהורה איצטריך קרא לטהר חלבה וכי היא טהורה וחלבה טמא: **להיכא דשחטיה מישחט.** משנאסרה בהנאה מחיים כדמפרש לקמיה דמחיים נאסרה: **ותיהני לה שחיטתה.** אע"פ שאינה מתירתה לא באכילה ולא בהנאה תטהרנה מלטמא דאין לך שחוטה בבהמה טהורה שמטמאה: **שמתה.** דהשתא בשרה טמאה ואיצטריך לטהר חלבה שלא תאמר לא טיהר אלא חלב שאתה קורא בו יעשה לכל מלאכה: **מכלל דמחיים אסורה.** ואע"פ שלא נערפה מדקתני חלב עגלה ערופה מנין ואוקימתה כשמתה: **גבול שמעתי.** בה מאימתי [ז]: **ונסבין חברייא.** וסבורין התלמידין מדעתם לומר: **ירידתה כו'.** ובקידושין (דף נז.) יליף לה דנאסרה מחיים:

הדרן עלך חטאת העוף

כל הזבחים. אפילו אחת בריבוא. השתא משמע אחת כשירה ברבוא של חטאות המתות הילכך פריך בגמרא (דף עא:) מאי אפילו הא הוו מתות רובא דקתני שנתערבו בחטאות המתות. חמש חטאות מתות נינהו וולד [ח] חטאת וחטאת שמתו בעליה ותמורת חטאת ושכיפרו בעליה ושאבדה ושנמצאת בעלת מום: **נתערבו.** זבחים כשרים בשור שנעבדה בו עבירה אחד באחד [ט] ומפרש ואזיל מאי היא כגון שהמית

תוספות

ואפילו באווזין ותרנגולין. ומתני' דמסכת טהרות (פ"א מ"א) מוכחא קצת דקתני י"ג דברים נאמרו בנבלת עוף טהור וקתני סיפא ר"מ אומר מליקתה ושחיטתה מטהרתה משמע בכל עופות דומיא דרישא ודומיא דשחיטה: **אבל** עז לאו מינא דעגלה נינהו. אע"פ דאווזין ותרנגולין לאו מינא דתורים ובני יונה ומטהרין לא דמי דהכא [ו] עגלה בהמה גסה ועז בהמה דקה אבל בעופות לא שייך למימר מין גסה ודקה אע"ג דמצינו בלשון משנה עוף הדק ועוף הגס בפרק אלו טריפות [י] (חולין מג.) (וקשה משילהי אותו ואת בנו) (שם דף פג):

הדרן עלך חטאת העוף

כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות כו'. ואם תאמר תניא חדא זימנא במס' קינין (פ"ג מ"ג) ואם פרח מבין המתות לכולם הרי כולם ימותו וצריך לעשות צריכותא דבגמרא (עא:) פריך תניא חדא זימנא במתני' דכל האסורים לגבי מזבח ומשני צריכא ושמא אי מהתם הוה אמינא ה"מ עופות דהפסד מועט אבל זבחים דהפסידן מרובה אימא לא נפסדינהו לכולהו [יא]:

אפילו אחת בריבוא ימותו כולן. הקשה ה"ר יצחק ברבי מרדכי דבפרק הנשרפין (סנהדרין דף עט:) תנן רוצח שנתערב באחרים כולן פטורין ר' יהודה אומר כונסין אותן לכיפה ומפרש בגמרא בשור שלא נגמר דינו שנתערב בשורים אחרים שנגמר דינן קמיפלגי ופטרי רבנן משום דאין גומרים דינו של שור אלא בפניו והשתא הכא דרובא דהיתירא ופסידא דקדשים אמרינן ימותו כולן התם דרובא דאיסורא והדיוט [יב] לא כ"ש ונראה לרבינו יצחק דגרסינן כמו שמצא בספר אחד ישן בשור שלא נגמר דינו שנתערב בשורים אחרים ול"ג שנגמר דינן אלא (איירי) בשורים מעליא עסקינן והשיב לו ר"ת דמתניתין דקתני כולן פטורים משמע שהאחרים בני מיתה ואע"ג דברישא דשמעתין [יג] אמרינן מאי אחרים אילימא אחרים כשירין פשיטא ולא פריך פטורים פטור מיבעי ליה התם כיון דמצי למיפרך מגופה לא חש למידק ועוד דר"ש לקיש אדרבי אבהו קאי דמשני הכא ברוצח שלא נגמר דינו שנתערב ברוצחים אחרים עסקינן ועלה קאי ר"ל ומשני כ"ע לא פליגי דפטירי אלא הכא בשור שלא נגמר דינו כו' ומשמע דכההוא עניינא דאוקמה רבי אבהו כאדם מוקי לה ר"ש לקיש בשור [יד] שנגמר דינו אבל נתערב בשורים מעליא היה אומר ר"ל ניכנסינהו דניידן [טו] וכל דפריש מרובא פריש ומתניתין דשילהי מסכת ע"ז (דף עד.) דשור הנסקל אוסר בכל שהוא מיירי בשנסקל דליכא למימר ניכנסינהו ותדע דלא קתני שנגמר דינו ומתני' דהכא דקתני ימותו כולן בנתערב בזבחים מיירי ולגבוה וגזירה שמא יבואו י' כהנים בבת א' (לקמן דף עג:) ומסקי מן הקבוע למזבח אבל בעלמא אמרינן ניכנסינהו דניידן ומטעם זה היה אומר רבינו תם דנראה לו להתיר דרוסת הזאב ברוב דמעשים בכל יום דזאבים טורפים ושאין שה מן העדר ורועה מצילן ושריא [טז] להו דאע"ג דבעלי חיים חשיבי וכן רוב עופות [יז] דורסין אווזין ותרנגולין ומותרין והכא [יח] דנתערב ברובא שנגמר דינן דפטרינהו אפילו ניידי ולא אמרינן כל דפריש מרובא פריש לאו פטורין דליפטרו בהנאה קאמר אלא פטורין דלא אטרחו בי דינא להורגם דכמיתת בעלים כך מיתת השור ועוד דלא ליתי לאחלופי באדם

עין משפט נר מצוה

כח א ב מיי' פ"א מהלכות אבות הטומאה הלכה ה:
כט ג ד מיי' פ"ג שם הלכה יג:
ל ה מיי' פ"י מהלכות רוצח הלכה ו:
א ו מיי' פ"ו מהל' פסה"מ הלכה א:
ב ז מיי' שם הלכה ג:

נוסחאות רש"י כת"י

ה"ג **כשאתה בא לדרך זו היא בטומאה וכשאתה בא בדרך זו היא בטהורה.** הילכך מדינא לא נפקא ת"ל וכו': **אלא מעתה נבלת בהמה טהורה מטמאה כו'.** אמתניתא פריך דקתני מה כשטיהר מכלל נבילה בטהורה ולא בטמאה דמשמע נבלת בהמה טהורה מטמאה ונבלת בהמה טמאה טהורה: **כמה סבי שיבשתה בה.** תמיה אני שנשתבשו כמה זקנים כמותכם בדבר זה: **לא טיהר ר' מאיר.** טריפה מליקה אלא בתמימים שבמליקה נעשה כהן: **ואפי' באווזין ותרנגולים.** דלא חזו למזבח הואיל ואיכא מליקה בשום עוף דאמרינן מטריפה מה טריפה ישנה בכל אף נבילה ישנה בכל והא דתנן שנשמית עינה שנקטעה רגלה וכשמלק חולין מטמאה בבית הבליעה דלא כר' מאיר: **ערף עז.** על החלל: **מהו לר' מאיר.** מי אמרינן כי היכי דמטהר במליקת אווזין ותרנגולין משום דאשכחת מליקה ישנן במין עוף המטוהרת הכי נמי מטהר נבלת עז על ידי עריפה הואיל ועריפה מטהרת בעגלה מידי נבילה כדמפרש בעגלה ערופה, או לא מטהרה עריפה בעז: **אבל עז לאו מינא דעגלה היא.** א' מין דקה וזו מין גסה כדמפרש בעגלה ערופה: **אין לי.** שטהור מידי נבילה אלא חלב שאסור באכילה ומותר בהנאה כדכתיב יעשה לכל מלאכה: **חלב עגלה ערופה ושור הנסקל.** שאסור באכילה ובהנאה מנין שטהור מידי נבילה: **ואי ס"ד עגלה ערופה טהורה.** איצטריך קרא לאשמועינן דחלבה טהור וכי תעלה על דעתך שתהא טהורה וחלבה טמא: **ת"ל כל חלב.** דכתיב לעיל מיניה כל חלב שור וכשב ועז: **דשחט מישחט.** דלא טיהרתה עריפתה ובשרה טמא: וסברינן ותיהני לה שחיטתה **לטהרה מידי נבילה.** דהא אין לך בהמה טהורה שחוטה שמטמאה: **אלא לא צריכא.** דהא דאיצטריך לטהר: **אלא שמתה.** ולא נערפה דהשתא בשרה טמא ואיצטריך לטהר חלבה שלא תאמר לא טיהרה מידי נבילה אלא חלב שאתה קורא בה יעשה לכל מלאכה: **מכלל דמחיים אסורה.** ואע"פ שלא נערפה מדקתני חלב עגלה ערופה אסורה בהנאה מנין ואוקימתה בשמתה ולא נערפה וקאמר אסורה בהנאה אלמא מחיים אסורה: **גבול שמעתי.** בה מאימתי נאסרת: **חברייא.** בני הישיבה: הדרן עלך חטאת העוף פסני. **כל הזבחים.** השתא משמע דאחת כשירה שנתערבה בריבוא של חטאות המתות. ובגמרא פריך מאי אפילו: **ימותו כולן.** דכיון דנתערבו באיסורי הנאה אין תקנה לפדיון דליתא ירעו ויפדו ויומכרו: **נתערבו.** אחד מן הזבחים: **בשור שנעבדה בו עבירה.** שנסקל בה לנגיחה כגון שהמית את האדם:

מסורת הש"ס

א) עי' ירוש' סוטה פ"ט ה"ה, ב) [מגילה כא.] קידושין נז. ע"ז כט: חולין יא. ירוש' פסחים פ"ט ה"ה, סוטה שם, ועי' מכילתא משפטים פי"ג, ג) ת"כ צו פי"ה ה"ג, ד) קידושין נז. חולין פב. כריתות כה. ירוש' סוטה שם ועי' מכילתא שם, וירוש' קידושין פ"ב ה"ח, ה) תמורה כח. ע"ש, ו) עי' פסחים נג.:

תורה אור השלם

1. וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכל לא תאכלהו: ויקרא ז, כד
2. דבר אל בני ישראל לאמר כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו: ויקרא ז, כג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מהו לר"מ וכו' ה"נ עריפה הכשר עגלה היא וטהרת מידי נבלה:

גליון הש"ס

גמ' מכלל דעגלה ערופה טהורה. עיין חולין דף פב ע"א תוס' ד"ה עגלה ומנחות דף קא ע"ב תוס' ד"ה ועגלה: [שם **היכא** דערף מיערף **לא** **איצטריכא** ליה וכו'. עי' חולין דף פב ד"ה עגלה ערופה וכו']:

מוסף רש"י

תנסבין חברייא. בני הישיבה עלה על דעתם לומר (חולין יד.): ירידתה לנחל איתן. היא הגורמת לה שם עריפה ואוסרתה (קידושין נז.):

שינויי נוסחאות

א] כשאתה בא כו' וכשאתה בא כו' כצ"ל (שיטמ וכ"י צ.): ב] נ"ל הוא (כ"י צ. ישנ"י): ג] תיבות המוקפות יש למחוק כמו שמוחק הרש"ק בכריתות כה ע"ב גבי רב תחליפא אבוה דרב הונא ע"ש, ועיין פסחים מג ע"ב, קח ע"ב, יבמות ה ע"ב (הגרי"ב), ועי' חולין נא ע"א אבוהם אבוה דבר אבוהם ופרש"י וכו' אבוהם עצמו ותלמידין היו את הבן ולא את האב, והיו קורין אותו על שם בנו שעשו את בנו סימן לו: ד] נ"א ל"ג תיבת או (כ"ה יבמ"ה בפרי"ד). וכן משמע מפרש"י. אבל בתוד"ה גורס ליה ומפרש דל"ל כן: ה] בטהורה דמשמע נבילת בהמה טמאה טהורה כצ"ל (שיט עפ"י ועי' כת"י): ו] עי' בנוסחאות רש"י כת"י. ועיין רש"ש: ז] מאימתי נאסרת כצ"ל (שיטמ): ח] נ"ל ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ושכיפרו בעליה באחר ושעיברה שנתה הפי"ד (צ"ק). ועיין במשנה תמורה כא ע"ב (הגרי"ב), ועי' תמורת דעולא: ט] עי' שיטה שם לא' פי' כן, ובפ' נאה"ג הניח או אחד באחד, ועי' במפרש לקמן עא ע"ב ד"ה נתערבו בחולין: י] טריפות לאו משום דשני מינין הן דלעולם לא יהיו שני מינין רק היכא דבלשון מקרא שני מינין הן כגון בקר וצאן. ותיבות המוקפות נ"ל תוספת (שטמ"ק). וגי' רש"ק מה"ד כפרה כתיב בה וכו'. וקשה משילהי אותו ואת בנו. ועיין חולין פב ע"ב תד"ה עגלה, ועי' רש"ק למקדש הנדפס שלנו. ועי"ע בהה"מ: יא] ואי אשמעינן בבהמה חשיבא כ"ח חשיב אבל עוף אימא לא קמ"ל (צ"ק, וכ"ב התוס'), וכ"ה בשטמ"ק דף עא ע"ב ועיי"ש: יב] נ"ל רשמעתא (שטמ"ק): יד] בשור. לכך נראה כגרסת הספרים אבל נתערב בשורים מעליא אפילו בנגמר דינו היה בתוס' (מהדורין שם ע"ב): טו] נ"ל דניידן. וכן בשטמ"ק (צ"ק): טז] ושרינן להו אע"ג (תוס' שם): יז] בתוס' הרא"ש כתב אווזין ותרנגולין מותרין: יח] נ"ל והתם (צ"ק, ובתוס' שם והיינו): יט] בשט"מ ליתא מכאן עד

שיטה מקובצת

ת"ל טריפה כו'. ואע"ג דאמרי' לעיל מוקמינן ליה לומר דאיסור טריפה חל על איסור חלב, הכא ניחא לטהרה דכתיב ואכל לא תאכלוהו למעוטי חיה ובי"ה טמאה כדאמרי' לעיל: ואפילו באווזין ותרנגולין, ח"ל הר"פ בתוספותיו, ר"ל אפילו לא הקריבום דהא לא פריך מהו שום קדושת הגוף דאף אם שני יותר כיון דלאו בני קרבן נינהו כלל. ותימה מליקתן מטהרת הואיל ואיכא מליקה בשום עוף דאמרי' מטריפה מה טריפה ישנה בכל וכו'. וכן משמע במסכת טהרות דקתני י"ג דבר נאמרו בנבלת עוף טהור וכו' וקתני סיפא ר' מאיר אומר מליקתה ושחיטתה מטהרת, משמע בכל העופות דומיא דרישא ודומיא דשחיטה אע"ג דלא מקדשינהו (ב"ב): **ואפילו** באווזין ותרנגולין, פי' בהגהות בסוף המסכת:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones